

EUROPEES PARLEMENT

2004

2009

Commissie economische en monetaire zaken

VOORLOPIGE VERSIE
2006/2270(INI)

12.3.2007

ONTWERPVERSLAG

over het beleid op het gebied van financiële diensten (2005-2010) - Witboek
(2006/2270(INI))

Commissie economische en monetaire zaken

Rapporteur: Ieke van den Burg

INHOUD

	Blz.
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	3
TOELICHTING.....	10

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over het beleid op het gebied van financiële diensten (2005-2010) - Witboek (2006/2270(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien het Witboek van de Commissie over het beleid op het gebied van financiële diensten 2005-2010 (COM(2005)0629),
- gezien het actieplan van de Commissie voor de tenuitvoerlegging van het kader voor financiële markten (COM(1999)0232)(APFD: actieplan voor financiële diensten), inzonderheid Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2003 betreffende handel met voorwetenschap en marktmanipulatie (marktmisbruik)¹, Richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten², Richtlijn 2004/109/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 2004 betreffende de transparantievereisten die gelden voor informatie over uitgevende instellingen waarvan effecten tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten³, de kapitaalvereistenrichtlijnen (KVR) (Richtlijn 2006/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen (herschikking)⁴ en Richtlijn 2006/49/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 inzake de kapitaaltoereikendheid van beleggingsondernemingen en kredietinstellingen (herschikking)⁵) en het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de uitoefening van stemrechten door aandeelhouders van ondernemingen die hun statutaire zetel in een lidstaat hebben en waarvan aandelen tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten (COM(2005)0685),
- gezien het interne werkdocument van de Commissie - Eén markt in financiële diensten - Voortgangsrapport 2006,
- gezien de Europese Gedragscode voor clearing en afwikkeling⁶ van 7 november 2006 en het voorstel van het Eurosysteem om een afwikkelingsregeling te ontwikkelen voor effectentransacties in centralebankgeld (Target2-Securities),
- gezien het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 92/49/EEG van de Raad en de Richtlijnen 2002/83/EG, 2004/39/EG, 2005/68/EG and 2006/48/EG wat betreft procedureregels en evaluatiecriteria voor de prudentiële beoordeling van verwervingen en vergrotingen van deelnemingen in de financiële sector (COM(2006)0507),
- gezien het rapport van het Comité financiële diensten (FSC) over financieel toezicht (rapport Francq) van 23 februari 2006,
- gezien het tweede interimverslag van de interinstitutionele controlegroep van het Lamfalussy-proces van 26 januari 2007,

¹ PB L 96 van 12.4.2003, blz. 16.

² PB L 145 van 30.4.2004, blz. 1.

³ PB L 390 van 31.12.2004, blz. 38.

⁴ PB L 177 van 30.6.2006, blz. 1.

⁵ PB L 177 van 30.6.2006, blz. 201.

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/financial-markets/docs/code/code_en.pdf

- gezien het rapport van het Comité van Europese effectenregelgevers (CEER) over instrumenten voor het toezicht op de effectenmarkten van de EU (Himalaya-rapport) van 25 oktober 2004,
 - onder verwijzing naar zijn resolutie van 28 april 2005 over de stand bij de integratie van de financiële markten in de Europese Unie¹ en zijn resolutie van 4 juli 2006 over de voortschrijdende consolidatie in de financiële dienstensector²,
 - gelet op artikel 45 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie economische en monetaire zaken (A6-0000/2007),
1. feliciteert de Commissie met de bijdrage van het APFD aan de totstandkoming van een Europese kapitaalmarkt die aan kop gaat in de wereld, niet in de laatste plaats dankzij de kwaliteit en de soliditeit van de financiële regelgeving;
 2. dringt er bij de lidstaten op aan het APFD tijdig en consequent uit te voeren; verzoekt de Commissie erop toe te zien dat het plan wordt nageleefd en dat de comités op niveau drie voortdurend de samenhang in de uitvoering verbeteren;
 3. zou graag zien dat er nader onderzoek wordt gedaan naar de economische effecten van de APFD-maatregelen in het licht van de strategie van de Lissabon-agenda; vraagt de Commissie opdracht te geven tot dergelijke studies in aanvulling op haar jaarlijkse voortgangsverslagen en uitvoeringscontroles;

Marktconcentratie

4. stelt vast dat in het topsegment van de financiële dienstverlening sprake is van een sterke concentratie van grote beursgenoteerde ondernemingen, met name accountantsfirma's, kredietbeoordelingsbureaus (KBB's) en beleggingsbanken; dringt er bij de Commissie en de nationale mededingingsautoriteiten op aan zorgvuldig erop toe te zien dat de EG-mededingingsregels worden nageleefd; wijst op de noodzaak van toegankelijke klachten- en schadeloosstellingsprocedures en verzoekt de Commissie het gebruikersperspectief terdege in het oog te houden;
5. wijst op de noodzaak dat de KBB's transparante tarieven hanteren en onderscheid maken tussen kredietbeoordeling en adviseringsactiviteiten en aanverwante kosten; benadrukt dat de KBB's een publieke rol spelen in bijvoorbeeld de KVR en dus moeten voldoen aan hoge normen inzake toegankelijkheid, kwaliteit en betrouwbaarheid; doet een beroep op de Securities and Exchange Commission (SEC) en het Comité van Europese effectenregelgevers (CEER) om nauwgezet toezicht te houden op de KBB's op basis van de gedragscode van de Internationale Organisatie van Effectencommissies en te adviseren over eventueel noodzakelijke nadere regelgeving;
6. loopt, in aansluiting op Richtlijn 2004/39/EG³ betreffende markten voor financiële instrumenten (MiFID), vooruit op een toenemende concurrentie tussen handelsplatforms maar ook op een verdere consolidatie van de grote effectenbeurzen; gelooft dat een sterke transatlantische convergentie van regelgeving en toezichtpraktijken nodig is; benadrukt dat

¹ PB C 45 E van 23.2.2006, blz. 140.

² P6_TA(2006)0294.

³ PB L 145 van 30.4.2004, blz. 1.

behoorlijk bestuur een eerste eis is en dat de invloed van de gebruikers niet mag worden uitgehold door wisselende eigendomsverhoudingen;

7. dringt erop aan dat wordt voortgegaan met het opheffen van de andere barrières die in het verslag-Giovannini uit 2001 worden genoemd en herhaalt met klem dat de infrastructuur voor transactieafhandeling wordt verbeterd met het oog op zowel prijstransparantie en concurrentie als het publieke belang van een gegarandeerde geschillenoplossing; is voornemens om in dit verband de ontwikkelingen rond de gedragscode en het project TARGET2-Securities nauwlettend te volgen;
8. wijst op de toenemende invloed van intermediairs bij het stemmen van aandeelhouders op afstand ('proxy voting'); verzoekt de Commissie een goede inschatting te maken van de gevolgen van de komende richtlijn betreffende de uitoefening van stemrechten door aandeelhouders van ondernemingen (COM(2005)0685) die 'proxy voting' gemakkelijker maakt en te komen met gerichte maatregelen tegen het risico van marktdominantie, marktmisbruik en belangenverstrengeling door dergelijke intermediairs;
9. signaleert dat enkele grote beleggingsbanken diensten verlenen aan alle topemittenten en topbeleggers en ook aan elkaar; is zeer verheugd over de grotere waakzaamheid van de toezichthouders in duidelijke gevallen van marktmanipulatie, handel met voorkennis of front-running; dringt er bij de Commissie op aan om in samenwerking met de regelgevers in de VS een diepgaand onderzoek naar de bedrijfstak in te stellen ten einde na te gaan of interne gedragscodes en "Chinese muren" volstaan om behoorlijk ondernemingsbestuur en behoorlijke markttransparantie te garanderen en belangenverstrengeling te voorkomen;

Alternatieve beleggingsinstrumenten

10. is zich volledig bewust van de snelle groei van alternatieve beleggingsinstrumenten ('hedge funds' en 'private equity') die niet alleen zorgen voor liquiditeit en diversificatie in de markt, maar ook leiden tot systeemrisico's, een steeds grotere 'leverage' en schuld ratio bij ondernemingen en grote risico's voor andere financiële instellingen;
11. betreurt dat de studies van de Commissie tot nog toe alleen maar zijn gericht op de belemmeringen voor de groei van dergelijke fondsen en niet op de hiaten in de vereisten inzake openheid over het ondernemingsbestuur en het investeringsbeleid of op de aanpassing van de regels voor de mate van 'leverage' en voor risicobeheer en diversificatie; verlangt een bredere en meer kritische aanpak;
12. dringt er bij de Commissie op aan de kwaliteit van het toezicht in offshore-lokaties te evalueren en de samenwerking te intensiveren; doet de aanbeveling zich aan te sluiten bij de Verenigde Staten in het onderzoek naar compenserende maatregelen zoals belastingheffing op particuliere financiële transacties;

Toegang tot financiering in de detailmarkt

13. stelt vast dat er nog maar mondjesmaat sprake is van grensoverschrijdende integratie in de financiële detailmarkt; merkt op dat de consument de voorkeur geeft aan fysiek aanwezige instellingen in plaats van virtuele, zodat de financieringsstructuur overwegend van binnenlandse aard blijft; waarschuwt ervoor dat de nationale tradities en wettelijke regelingen op het gebied van de consumentenbescherming niet zo maar aan de kant kunnen worden geschoven door een 'one size fits all' harmonisatie;

14. geeft de voorkeur aan een aanpak die meer is gericht op het wegnemen van de concrete belemmeringen voor mobiele grensoverschrijdende gebruikers; moedigt de ontwikkeling aan van nieuwe pan-Europese financiële producten als pensioenen, hypotheekleningen of verzekeringen door de financiële sector en verzoekt de Commissie een passend kader te ontwikkelen voor regelgeving en toezicht, overeenkomstenrecht en consumentenbescherming zodat dergelijke producten binnen de Europese Unie meeneembaar zijn en wederzijds worden erkend;
15. heeft terdege kennis genomen van het bedrijfstakonderzoek naar retailbankieren en betaalkaartsystemen dat heeft uitgewezen dat diverse punten voor verbetering vatbaar zijn, maar waarschuwt ervoor dat het toegankelijk maken van de bestaande imperfecte systemen niet mag leiden tot een situatie waarin door een hoge mate van marktconcentratie nieuwe onvolkomenheden en prijsrestricties ontstaan;
16. erkent dat de vergrijzing ons voor problemen stelt; wijst op de voordelen van collectieve bedrijfspensioenen in de tweede pijler als aanvulling op de degelijke solidaire pensioenstelsels in de eerste pijler en onderschrijft Richtlijn 2003/41/EG¹ betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor arbeidspensioenvoorziening als het specifieke regelgevingskader voor pensioenfondsen;
17. merkt op dat te veel EU-burgers zijn uitgesloten van financiële basisvoorzieningen; verzoekt de Commissie een studie te verrichten naar de toegang tot diensten als bankrekeningen, betaalautomaten, betaalkaarten en leningen tegen lage kosten; stimuleert de overweging om financiële instellingen universele dienstverplichtingen op te leggen;
18. signaleert de groei van speciale financiële dienstverleners voor migrantengroepen die overmakingen verrichten en islamitisch bankieren ontwikkelen; waarschuwt dat de vereisten voor deze nieuwe nichespelers solide moeten zijn maar niet te restrictief om te voorkomen dat zij in het grijze circuit verdwijnen waar er geen enkel zicht meer op bestaat;
19. verwelkomt de toegenomen belangstelling voor de verstrekking van microkrediet als bijdrage tot zelfstandig en beginnend ondernemerschap; verlangt dat de Basel-regels worden aangepast aan het doel van microkredietportfolio's om de dikwijls buitensporige kosten van kleine leningen terug te dringen; dringt er bij de Commissie op aan een actieplan voor microfinanciering op te stellen op basis van de beste praktijken binnen en buiten Europa;

Financiële kennis en de inbreng van gebruikers in de beleidsvorming

20. is van mening dat er meer nodig is voor de totstandbrenging van een geïntegreerde Europese financiële markt dan alleen het bieden van meer keuzemogelijkheden aan de consument; onderstreept dat de bevordering van financiële know how en de toegang tot goede informatie en objectief beleggingsadvies van essentieel belang is;
21. steunt van harte de initiatieven van de Commissie om de financiële vaardigheid te verbeteren en verzoekt de Commissie en de lidstaten hun inspanningen op te voeren om speciale programma's en websites op te zetten, maar ook om financiële vorming tot een vast onderdeel van het basisonderwijs te maken;
22. verwelkomt de oprichting van de Consumentengroep financiële diensten en de pogingen om vertegenwoordigers van de gebruikers te betrekken bij deskundigenadviezen en consultaties; merkt niettemin op dat de inbreng van consumenten en eindgebruikers als het MKB ver

¹ PB L 235 van 23.9.2003, blz. 10.

achter blijft bij die van de financiële sector; pleit voor de creatie van een lijn in de Europese begroting voor de financiering van financiële marktexpertise in organisaties van consumenten en het MKB om het APFD-consultatieproces te stimuleren;

Betere regelgeving

23. streeft serieus naar betere regelgeving en professionele effectbeoordelingen en onderstreept dat in beoordelingen niet alleen moet worden gekeken naar de financiële aspecten maar ook serieus naar sociale, maatschappelijke, ecologische, culturele en andere aspecten;
24. is ingenomen met het comitologieakkoord en ijvert voor de aanpassing van de relevante instrumenten op financieel gebied; pleit tegelijkertijd voor een wijziging van de pre-Lamfalussy-instrumenten; staat erop dat het Parlement als waarnemer wordt toegelaten tot comités op niveau 2 (L2-comités);
25. pleit voor snelle wetgevingsprocedures waar mogelijk, maar waarschuwt ervoor dat het streven naar een akkoord in eerste lezing niet ten koste mag gaan van de kwaliteit van de besluitvorming of mag indruisen tegen het democratisch proces; stelt voor deze processen te evalueren en procedureregels op te stellen om transparantie en democratische controle te garanderen;

Systeemrisico's

26. neemt nota van de innovatieve risicospreidingstechnieken, de forse groei van de markt voor kredietderivaten, het toegenomen gewicht in het systeem van de grote pan-Europese financiële conglomeraten en de groeiende rol van niet-bancaire financiële instituties als 'hedge funds' en 'private equity';
27. wijst erop dat dergelijke veranderingen in de markt ook de aard, de oorzaak en de overdracht van systeemrisico's veranderen en derhalve de doeltreffendheid van de bestaande instrumenten voor risicospreiding vooraf; pleit dan ook voor een inventarisatie en evaluatie van de oorzaken van systeemrisico's en de onderliggende dynamiek van de financiële crises in de context van de hierboven aangegeven veranderingen;
28. vreest dat door de huidige versnippering de kans bestaat dat de toezichthouders het dynamische tempo op de financiële markten niet meer kunnen volgen en niet meer snel en adequaat kunnen inspelen op een grote systeemcrisis die meer dan één lidstaat treft;
29. apprecieert het besluit van de Raad van ministers van Economie en Financiën om een crisisoefening te houden om het reactievermogen van de prudentiële toezichthouders, de ministers van financiën en de centrale banken te testen en moedigt de daarna voor de follow-up opgerichte gezamenlijke werkgroep aan onvervaard conclusies te trekken, ook als deze politiek gevoelig liggen;

Opzet van regelgeving en toezicht

30. is onder de indruk van het werk dat is verricht door de Europese comités van regelgevers (het CEER, het Comité van Europese banktoezichthouders (CEBT) en het Comité van Europese toezichthouders op verzekeringen en bedrijfspensioenen (CETVB)) bij de consultatie van de markt, de advisering van de Commissie en de L2-comités van de Raad en vooral bij de verdere onderlinge afstemming van regelgeving en toezichtpraktijken;

31. dringt er bij de L3-comités op aan de transsectorale samenhang in de prudentiële regelgeving en de regels voor toezicht op grote financiële groepen die handelen in dezelfde of vergelijkbare producten te verbeteren en waar nodig de wetgever van advies te dienen inzake daaruit voortvloeiende aanpassingen van de regelgeving;
32. verzoekt de L2- en L3-comités nationale interpretaties en "goldplating" te beperken; gelooft dat het een goede zaak zou zijn als L3-comités meer en meer zouden kunnen besluiten met gekwalificeerde meerderheid van stemmen;
33. onderstreept het belang van een geïntegreerd Europees systeem van samenwerkende toezichthouders die doeltreffend toezicht kunnen houden op zowel grote financiële spelers als lokale actoren die geworteld zijn in de nationale tradities; benadrukt dat alle partijen in dat systeem terdege rekening moeten houden met deze traditionele manier van toezicht ter plaatse;
34. merkt op dat het huidige samenwerkingsstelsel te zwak is voor een goed inzicht in de systeem- en bedrijfsrisico's van de toppers in de markt en pleit voor een goed geoutilleerde Europese autoriteit voor bedrijfstoezicht binnen dat systeem die beschikt over de bevoegdheid om toezicht te houden op de grote grens- en sectoroverschrijdende financiële conglomeraten; moedigt de opstelling aan van overeenkomsten en gedragscodes tussen lidstaten en centrale banken over de financiële rugdekking van een dergelijke topstructuur in verband met verplichtingen als 'bail out' en 'lender of last resort';
35. realiseert zich dat de terughoudendheid van veel lidstaten om bevoegdheden over te dragen aan een overkoepelende binnenlandse toezichthouder hen niet ontvankelijker zal maken voor een dergelijke superstructuur; wijst er evenwel op dat door deelneming in een centraal systeem de invloed van de kleinere toezichthouders zal toenemen in vergelijking tot de huidige situatie waarin zij zwaar moeten leunen op enkele grote nationale toezichthouders;
36. is positief over colleges van toezichthouders die zich bezighouden met financiële conglomeraten die onder meerdere rechtsgebieden vallen; stelt evenwel vast dat deze colleges niet over een nationaal mandaat beschikken om bevoegdheden over te dragen, meerderheidsbesluiten te aanvaarden of eenvoudigweg voldoende middelen en expertise aan te wenden voor het werk van de colleges; is bang dat ook hier de grenzen van deze vrijwillige samenwerking zichtbaar worden zodra zich een echte crisis voordoet;
37. is van oordeel dat duidelijker moet worden afgebakend wat de rol is van de Raad, van de Commissie en van de L3-comités; is voorts van mening dat voor een streng toezicht (vooral als duidelijk is dat concurrentie in het geding is) een hoog niveau van onafhankelijkheid en neutraliteit noodzakelijk is dat niet goed kan worden gecombineerd met een overwegend politiek profiel;
38. verwelkomt het besluit van de Raad van Ministers van economie en financiën om een subgroep van het Comité financiële diensten op te richten die zich zal bezighouden met de toezichtstructuur op de langere termijn en in oktober 2007 verslag zal uitbrengen; verwacht dat deze groep een correct beeld zal schetsen van de huidige situatie; herhaalt zijn voorstel voor de oprichting van een nieuwe interinstitutionele groep van wijzen die de drijvende kracht moet worden achter verdere concrete stappen ten behoeve van de integratie en doeltreffendheid van de architectuur voor financiële regelgeving en toezicht;
39. verzoekt de interinstitutionele controlegroep zichzelf niet te beperken tot toezicht op het

technisch proces, maar haar expertise in te zetten en in haar slotconclusies in de herfst bij te dragen aan een meer op de toekomst gericht debat;

Wereldwijde effecten

40. is van mening dat een toezichtarchitectuur met een Europees topsegment de invloed van de Europese Unie in de wereld kan versterken en kan dienen als tegenwicht tegen de overheersing van de VS in zelfregulerende organen als de IAS Board; hoopt dat het IMF weer in de positie kan worden gebracht van een echte wereldwijde monetaire autoriteit en acteur die crises kan voorkomen en wereldwijde onevenwichtigheden kan herstellen;
41. benadrukt het belang van de tenuitvoerlegging van Basel II door de Amerikaanse autoriteiten alsmede van de wederzijdse erkenning van boekhoudnormen door de SEC en roept op tot meer samenwerking tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten bij het toezicht op beleggingsinstrumenten met een hoge mate van 'leverage' zoals hedge funds;
42. wijst op de leidende rol van de Europese Unie bij de huidige werkzaamheden in het kader van Solvabiliteit II en verwacht dat dit van invloed zal zijn op de wereldwijde architectuur voor toezicht en de normstellende activiteiten van de Internationale Vereniging van verzekeringstoezichthouders;
 - o
 - o o
43. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

TOELICHTING

Het Actieplan financiële diensten heeft bijgedragen aan de integratie en het goede functioneren van de Europese kapitaalmarkt die in de wereld aan kop gaat, niet in de laatste plaats dankzij de kwaliteit en de soliditeit van de regelgeving. De vraag is nu wie van dit succes profiteert? Hebben de eindgebruikers evenveel voordeel als de grote multinationale spelers die hun internationale positie hebben verstevigd door een consolidatie die heeft geleid tot comfortabele dominante posities in de top van de financiële markten?

De consolidatie aan de top van de markt is sterk: 30 à 40 grensoverschrijdende financiële spelers en een hoge concentratie in diverse lidstaten. Er zijn veel fusies en overnames geweest en de nationale markten in de nieuwe lidstaten worden gedomineerd door buitenlandse spelers. De grenzen tussen de sectoren vervagen steeds meer, waar richtlijnen als MiFID aan bijdragen, en hebben geleid tot initiatieven zoals het project Turquoise op het gebied van alternatieve handelsplatforms en KVR en Solvabiliteit II die de mogelijkheid bieden om bank- en verzekeringsactiviteiten te combineren door middel van geavanceerde risicobeheerssystemen.

De hoge graad van consolidatie kan leiden tot problemen met regelgeving op het vlak van mededinging en marktfaalen. Kan een grote beursgenoteerde onderneming (genoteerd op een van de grotere beurzen en volledig verwickeld in dit consolidatieproces) overleven zonder een rating van een of meer van de drie belangrijkste ratingbureaus, zonder de diensten van de grote beleggingsbanken die een omvangrijke overname of fusie begeleiden, of zonder een van de vier grote accountantskantoren die hun financiële verklaringen moeten opstellen?

Wat gebeurt er achter en tussen de Chinese muren van London City en andere financiële centra? Is er voldoende concurrentie aan de top van de markt? Deze vraag komt als eerste aan de orde in dit verslag en geeft aanleiding tot suggesties voor meer diepgaande economische impactstudies en bedrijfstakonderzoeken van het DG Mededinging, waar mogelijk in samenwerking met instanties in de VS en elders in de wereld.

Een ander belangrijk thema is de snelle opkomst van alternatieve beleggingsmaatschappijen, dikwijls gevestigd in exotische plaatsen buiten de EU. Brengen particuliere aandelenfirma's en hedgefondsen de reële economie de gewenste investeringen in innovatie, in duurzame groei, in banen van betere kwaliteit en sociale samenhang? Of hebben zij het aandeel van de 'leverage' in de schuldenlast van bedrijven opgedreven, de status van hun obligaties verslechterd en gezorgd voor complexere onderling vervlochten risico's van ingewikkelde financiële producten zoals kredietrisicoderivaten? Zijn hedgingtechnieken die de risico's voor de individuele belegger verkleinen ook in staat om de risico's op macroniveau te spreiden en te verkleinen of leiden zij alleen maar tot kuddegedrag?

Tot nog toe lijkt commissaris McGreevy deze alternatieve investeerders alleen te promoten als verschaffers van liquiditeit en als activistische aandeelhouders. Zijn belangrijkste streefdoel is het slechten van barrières voor de privé-belegger en hij gaat discussies over nadere regelgeving uit de weg. Toezichthouders, centrale banken en de ECB realiseren zich net als hun tegenhangers in de VS steeds beter dat het hier gaat om financiële stabiliteit en systeemrisico's. Er zijn hier en daar onderzoeken gestart naar marktmanipulatie en handel met voorkennis. De steeds groter wordende en opgedrongen 'leverage' in de schuld-kapitaalratio van bedrijven, de toenemende risico's voor leidende banken en de steeds grotere complexiteit van financiële technieken die zijn bedoeld voor het diversifiëren en spreiden van risico's (zoals kredietrisicoderivaten) hebben geleid tot waarschuwingen en onderzoeken. Het tegendeel van grotere diversificatie en liquiditeit is een grotere onderlinge afhankelijkheid tussen beleggingen en risico's die in geval van een

groot verlies kan leiden tot een onvoorzien domino-effect op de financiële wereldmarkt. Naast afzonderlijke screening en monitoring van de gereguleerde delen van het systeem en een betere registratie en controle in de niet-gereguleerde delen is er bij alle toezichthouders en politieke actoren behoefte aan een allesomvattende macroprudentiële evaluatie van de systeemrisico's en de operationele risico's.

Een derde onderwerp van het verslag is de veel lagere integratiegraad op de financiële detailmarkt. De voortdurende dominantie van traditionele thuislandstructuren op de financiële detailmarkt kan niet zo maar worden opgeheven door de nationale markten open te breken door het opdringen van buitenlandse producten en verkoopmethoden op basis van het toezichtstelsel en de consumentenbeschermingsregelingen van het land van herkomst. Tradities op het vlak van consumentenbescherming en bedrijfstoezicht zijn sterk verweven met de uiteenlopende wettelijke en sociaal-economische stelsels en kunnen niet eenvoudigweg worden vervangen door een 'one size fits all' harmonisatie. Er moet hier meer aandacht worden besteed aan de concrete grensoverschrijdende vraag van mobiele gebruikers dan aan het promoten van grensoverschrijdend shoppen van binnenlandse consumenten om de concurrentie en keuzevrijheid te vergroten. De rapporteur ziet de financiële sector liever proefprojecten opzetten voor pan-Europese financiële producten zoals pensioenen, hypotheeklen of specifieke verzekeringsproducten. Om deze producten grensoverschrijdend te maken in de EU zou een passend kader voor supervisie, overeenkomstenrecht en consumentenbescherming moeten worden ontwikkeld dat door alle betrokken regelgevers wederzijds wordt erkend.

De vraag naar microkrediet van zelfstandigen en personen uit de informele sector die een eigen zaak willen beginnen is pas onlangs erkend en wordt door de traditionele kredietverschaffers mondjesmaat beantwoord. De rapporteur stelt voor dat de Commissie een actieplan voor microfinanciering opstelt uitgaande van de beste praktijken op het gebied van wet- en regelgeving binnen en buiten Europa.

In dit hoofdstuk is ook sprake van de duurzame financiering van toekomstige demografische onevenwichtigheden via pensioensystemen met kapitaaldekking. Naast een oudedagsvoorziening op basis van *pay-as-you-go* (omslagstelsel) in de eerste pijler moeten ook bedrijfspensioenen in de tweede pijler een rol spelen. Grote uitdaging is ervoor te zorgen dat deze pensioenen niet alleen voor de happy few toegankelijk zijn. Er moeten vooral op solidariteit gebaseerde DB-systemen ("defined benefit") in de tweede pijler worden ontwikkeld die niet in gevaar mogen worden gebracht door regelgeving die kwalitatief minderwaardige DC-systemen ("defined contribution") in de hand werken waar alle beleggingsrisico's bij de individuele deelnemer liggen. Voor het bedrijfstoezicht moet onderscheid worden gemaakt tussen de specifieke IORP-richtlijn en de allesomvattende aanpak in het kader van Solvabiliteit II.

De toegang tot basisdiensten is een ander belangrijk onderwerp. Een bankrekening, toegang tot betaalautomaten, veilige betaalsystemen via kredietkaart of anderszins, de mogelijkheid om tegen lage kosten geld over te maken, om te sparen of om geld te lenen zijn allemaal zaken die voor elke burger beschikbaar zouden moeten zijn, maar dat is niet overal even vanzelfsprekend. Een laag inkomen, eerdere registratie van schulden, het wonen in de verkeerde buurt of zelfs het hebben van een verkeerde naam betekent voor grote aantallen Europese burgers dat ze door de bank niet als klant worden aanvaard en dus geen gebruik kunnen maken van financiële basisdiensten. De Commissie wordt gevraagd een Europese studie te initiëren naar de toegankelijkheid van financiële basisdiensten en naar de mogelijkheid, wenselijkheid en haalbaarheid om financiële instellingen universele dienstverplichtingen op te leggen.

Een vierde reeks aanbevelingen is gericht op betere financiële kennis en meer inbreng van de gebruikers in het politieke proces. In een financieel klimaat met een wildgroei aan nieuwe en complexe producten en slimme verkoop- en marketingtechnieken kan niet worden volstaan met de simpele mededeling dat de consument beter af is met meer keuzemogelijkheden. De overheid moet niet alleen voor transparantie-eisen en beschermingskaders zorgen maar ook de financiële kennis en de scholing van de consument bevorderen. In 2005 deed de OESO de aanbeveling om de financiële kennis en vaardigheden te bevorderen. Recente studies laten een zorgwekkend beeld zien: opvallend genoeg doen de jongere generaties het nog slechter dan hun ouders. Betere financiële vaardigheden en betere financiële scholing zijn uiteraard aangewezen, maar mogen niet worden gezien als een vervanging voor prudentiële bescherming en prudentieel toezicht.

Vergeleken met de enorme inbreng van de financiële dienstverleners in de voorbereiding van wetgeving en beleid op Europees niveau is de stem van de consumenten en gebruikers zoals het MKB vrijwel onhoorbaar. In 2004 richtte de Commissie FIN-USE op, waarin 14 onafhankelijke deskundigen op persoonlijke titel commentaar leveren op de vele dossiers op het gebied van de financiële dienstverlening waaraan het DG Interne Markt werkt. Zin en nut van dit forum worden dit voorjaar geëvalueerd. Naast dit academische forum werd in de zomer van 2006 een Consumentengroep financiële diensten ingesteld die - als subgroep in de dialoog van DG SANCO (Gezondheid en consumentenbescherming) met de consument - nauwere banden onderhoudt met consumentenorganisaties. Onze eigen ervaringen in het EP leren ons dat de inbreng van consumenten en eindgebruikers zwaar is ondervertegenwoordigd in de lobbies bij diverse APFD-dossiers. De rapporteur beveelt de Commissie aan om experts te ondersteunen en financieren die duidelijk zijn gelieerd of zelfs verbonden aan Europese organisaties van consumenten en gebruikers van producten en diensten van de financiële markt en die alle advies- en regelgevingsactiviteiten in het kader van het APFD kunnen bijhouden.

In de institutionele sfeer blijft de rapporteur de lijn volgen van de Commissie economische en monetaire zaken van het EP die is gericht op betere regelgeving, onder andere door effectbeoordelingen, consequente tenuitvoerlegging en toezicht op naleving. Het comitologieakkoord wordt gesteund en het verzoek tot opname van EP-waarnemers in comités van niveau 2 herhaald.

Uitvoerige aandacht wordt besteed aan de opzet van regelgeving en toezicht. De rapporteur waarschuwt ervoor dat door de huidige versnippering de kans bestaat dat de toezichthouders het dynamische tempo op de financiële markten niet meer kunnen volgen, vooral als het gaat om inzicht in complexe nieuwe producten en de wisselwerking en gevolgen op macroniveau. Het huidige systeem is weliswaar berekend op efficiënt bedrijfstoezicht in de context van nationale tradities en controles ter plaatse, maar de rapporteur breekt een lans voor een toezichtstelsel dat is gebaseerd op de bestaande binnenlandse structuren en tradities op het gebied van toezicht en naleving en wordt aangevuld met een goed geutiliseerd Europees uitvoeringsniveau met een mandaat voor toezicht op de bedrijfs- en systeemrisico's van de grote grens- en sectoroverschrijdende financiële conglomeraten.

De rapporteur is ingenomen met de activiteiten van de gezamenlijke werkgroep Raad-ECB die lering trekt uit de in april 2006 gehouden crisisoefening en met de oprichting van een subgroep van het Comité financiële diensten die zich zal bezighouden met de toezichtstructuur op de langere termijn. Het EP-voorstel voor de oprichting van een nieuwe adviesgroep van wijzen op hoog niveau wordt herhaald en de interinstitutionele controlegroep wordt aangemoedigd om aan te geven hoe het verder moet met de Lamfalussy-procedure. In de herfst zullen er diverse rapporten verschijnen waarin de balans wordt opgemaakt en de basis wordt gelegd voor verdere

uitbouw van de regelgevings- en toezichtstructuur. Om meer vooruitgang en succes met het APFD te boeken is er een betrouwbare, professionele en goed uitgeruste Europese toezichtstructuur nodig die is opgewassen tegen het dertigtal - of na verdere consolidatie misschien nog kleiner aantal - grote Europese markspelers en die ook naar buiten toe kan zorgen voor een grotere Europese invloed op de wereldwijde regelgeving en de naleving daarvan door spelers die op de Europese markt opereren maar buiten de Europese Unie zijn gevestigd.